

**Мотивација
као предуслов за учење и рад ученика
на практичној настави**

мај 2023.

Васиљко Шкриван

Мотивација – предуслов успјешног учења темељеног на раду

Велика је несрећа кад човек не зна шта хоће, а права кад не зна шта може.

Јован Дучић

Шта је мотивација?

- Мотивација је покретачка снага помоћу које људи остварују своје циљеве, потребе и вриједности
- Мотивација је једна од најважнијих компоненти која утиче на исходе учења, али и компонента коју је најтеже мјерити

Шта је мотивација?

- Мотивација је тема о којој се често говори и пише, много је оних који нуде рјешење за проблем демотивисаности, многи су чак развили и читав „бизнис“ посвећен проучавању и рјешавању овог проблема.
- Врло често сами себи „убијемо“ мотивацију и не започињемо своје обавезе због тога како се осјећамо у одређеном моменту.
- Када би осјећања била неопходна да се заврше обавезе, много људи уопште не би ни одлазило на посао (нека емоција, на примјер страх, нас спутава у томе).
- Негативне, демотивишуће емоције потискујемо и превазилазимо зато што једноставно другог избора нема.

Шта је мотивација?

Мотивација је покретачка снага помоћу које људи остварују своје, потребе, вриједности и циљеве.

- Потребе су основа опстанка и могу бити физичке или психолошке;
(на примјер, глад, жеђ, потреба за припадањем или уважавањем.)
- Вриједности представљају важан елемент мотивације, јер се односе на оно шта је за појединца пожељно и корисно.
(на примјер породица, здравље или добро физичко стање).
- Циљеви су разлози због који се ради нека активност.
(на примјер ријешење стамбеног проблема)

Мотивација може бити:

- унутрашња (интринзична) и
- спољашња (екстринзична)

- Унутрашња мотивација проистиче из радозналости и заинтересованости за садржај онога што се учи због личног циља и интереса. Ову мотивацију сматрамо примарном или покретачком.
(нпр. задовољство при раду или интерес за бављење одређеним послом)

- Спољашња мотивација је мотивација извана: одређене задатке извршавамо због утицаја, подстицаја и притисака из околине.
(површан) приступ учењу с циљем добијања оцјене, награде, похвале и слично; може бити “позитивна” (награђивање) и “негативна” (кажњавање).

и факторе мотивације можемо подјелити на:

Унутрашњи

- жеља за спознајом
- задовољство собом
- оспособљеност за посао
- радозналост
- интерес за бављење одређеним послом
- осјећај припадности у тимском раду

Спољашњи

- награда
- више новца
- престиж
- похвала
- жеља за истицањем постигнутим
- казна

Зашто су неки људи мотивисанији од других?

- Честа фрустрирајућа ситуација:
 - имате жеље и циљеве, али недостаје вам покретачка снага да то и постигнете
- Недостатак мотивације и ентузијазма може се јавити било гдје и било када: код куће, на послу, у односима са људима и у многим другим контекстима, изазивајући незаинтересованост, незадовољство и несигурност.
- Према схватању психолога, постоји пуно разлога за мањак мотивације:
 - Недостатак вјере у сопствене потенцијале и способности;
 - Страх од неуспјеха;
 - Страх од реакција других;
 - Навика одуговлачења;
 - Лијеност;
 - Увјерење да постоји много пречих ствари које треба урадити;
 - Стрес, анксиозност, нервоза;
 - Недостатак подстицаја

Треба имати у виду како ученици као и већина одраслих људи:

1. настоје радити оно што им доноси награду

(давање слободног времена, преношење одговорности на ученика за неке радне поступке, награде и сл.)

- ако награда слиједи бољи учинак, мотивација ће се повећати.

- ако награђивање није у вези с учинком, мотивација ће се смањити.

(Ученик је обавио радни задатак брже и боље од свог колеге, али су обојица једнако награђени. Ученик неће бити мотивисан да слиједећи пут улаже додатни труд.)

Треба имати у виду како ученици као и већина одраслих људи:

2. избјегавају радити оно што се кажњава

- Критика мора увијек бити конструктивна, мора у себи садржати прецизно упутство како би из тога нешто научио.

На примјер: Ученик је погријешо у извођењу неког радног поступка.

Лоша критика: “Како си могао тако погријешити?! Што си то урадио?!...”

Добра критика: “Требао би поновити поступак ...Покушај то урадити на овај начин...”)

Треба имати у виду како ученици као и већина одраслих људи:

3. најчешће се престају трудити ако раде оно што се игнорише

- Наставник треба бити дослиједан у раду с ученицима. Уколико је за неки задатак договорена награда, она мора услиједити ако ученик испуни задатак. Исто важи и за казне због непридржавања договорених правила.
- И мали успјеси ученика у процесу учења не смију остати непримијећени, како ученици не би сматрали свој труд узалудним. То важи и за грешке.

Како повећати мотивацију код ученика:

- Дакле, наставници требају бити свјесни чињенице да остваривање циља не зависи само о даровитости ученика већ зависи и од његове мотивисаности.
- Интерна и екстерна мотивација је кључни фактор за успјех ученика у свим фазама школовања, а наставници (и ментори практичне наставе) играју једну од централних улога у њиховом мотивисању
- Наравно, ово је лакше рећи него урадити, јер сваког ученика мотивише нешто друго, и треба много времена и труда да се покрене цјела група ученика. Чак и професионални наставници некад не успијевају да мотивишу ученике на прави начин и помогну им да остваре боље резултате.

Како повећати мотивацију код ученика:

- Пружите ученицима осјећај контроле
- Дефинишите циљеве
- Немојте пријетити
- Изађите из радионице
- Користите више техника
- Његујте позитивну конкуренцију
- Понудите награде
- Дајте ученицима одговорност
- Дозволите тимски рад
- Похвалите ученике када то заслужије
- Покажите ентузијазам
- Упознајте своје ученике
- Пробудите њихову унутрашњу мотивацију
- Нека циљеви буду високи али достижни
- Пратите напредак
- Пружајте прилике за успјех

**Можда је још важније како смањити страх од неуспјеха код ученика.
Ево неких препорука:**

- Користити сарадничко учење (учење у тимовима);
- Научити ученике да дијеле задатке на мање дијелове (важно је поставити реалне циљеве);
- Давати нове задатке примјерене тежине (осјећај успјеха када се ријеши задатак је највећа мотивација за даљњи рад);
- Не изједначавати способност са личном вриједношћу (не значи да је бољи/гори човјек од неког ко је мање/више способан).